

Lovforslag nr. L 155. Fremsat den 29. januar 1986 af kirkeministeren

Forslag

til

Lov om frisogne

§ 1. Efter reglerne i denne lov kan sogne, der er frisogne, indtil udgangen af 1990 gennemføre forsøg med det formål at øge det lokale selvstyre, at forbedre serviceniveauet i forhold til borgerne og at forbedre ressourcudnyttelsen.

§ 2. Kirkeministeren fastsætter efter forslag fra menighedsrådet, om et sogn skal have status som frisogn.

Stk. 2. Kirkeministerens bestemmelse om hvilke sogne, der har status som frisogne, optages i Lovtidende.

§ 3. Kirkeministeren kan godkende regler for frisognsforsøg, der fraviger bestemmelserne i følgende love:

1) Lov nr. 616 af 21. december 1983 om valg til menighedsråd, bortset fra §§ 1-4, § 19, § 20, stk. 1 og § 33-34.

2) Lov nr. 221 af 16. maj 1984 om menighedsråd, bortset fra § 4, § 10, stk. 5, § 11, 1. punktum, §§ 12-14, § 16, §§ 29-31 og §§ 36-37.

3) Lov om kirkers brug, sognebåndsløsning m.m., jfr. lovbekendtgørelse nr. 151 af 30 maj 1961, som ændret senest ved lov nr. 260 af 4. juni 1970, dog kun reglerne i §§ 8-11, og kun for så vidt eventuelle forsøgsordninger tiltrædes af den eller de præster, til hvem sognebånd efter de gældende regler skal lø-

ses.

Stk. 2. I de tilfælde, hvor kirkeministeren er bemyndiget til at fastsætte regler, kan ministeren inden for bemyndigelsens grænser godkende særlige regler for frisogne.

§ 4. Regler for frisognsforsøg fastsættes i frisognsregulativer. Frisognsregulativer skal vedtages af menighedsrådet og godkendes af kirkeministeren.

§ 5. Når der er givet en godkendelse efter § 3, bekendtgøres der i Lovtidende en meddelelse herom. I meddelelsen gives der oplysninger om, hvor sognets beboere kan gøre sig bekendt med frisognsregulativer.

§ 6. Et frisognsregulativ skal angive en ikrafttrædelsesdato.

Stk. 2. Menighedsrådet drager omsorg for, at sognets beboere i nødvendigt omfang informeres om frisognsforsøg.

§ 7. Kirkeministeren kan fastsætte regler om fremgangsmåden ved udarbejdelsen, godkendelsen og iværksættelsen af forsøg samt om undersøgelse og vurdering af forsøgsresultaterne.

§ 8. Denne lov træder i kraft den 1. april 1986.

Stk. 2. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

I

Almindelige bemærkninger

Efter folketingets vedtagelse af lov om frikommuner har kirkeministeren taget under overvejelse, om det ville være hensigtsmæssigt at søge frikommuneidéens grundlæggende principper overført til folkekirkeligt regie.

Efter at disse overvejelser igennem nogen tid har været fremme i den folkekirkelige debat, er der kommet så mange positive reaktioner, at det findes rimeligt ved nærværende lovforslag at søge bemyndigelse til, at kirkeministeren som led i tidsbegrænsede forsøgsordninger vedrørende frisogne kan fravige reglerne i lov om valg til menighedsråd og lov om menighedsråd med undtagelse af de i forslagens § 3 særligt nævnte bestemmelser i de nævnte love, der ikke bør gøres til genstand for forsøgsordninger. Endvidere foreslås bemyndigelse for kirkeministeren til at tillade forsøgsordninger vedrørende sognebåndsløsning, jfr. forslagens § 3, stk. 1, nr. 3.

For så vidt angår den øvrige kirkelige lovgivning vil der også i ret vidt omfang være muligheder for at godkende forsøgsordninger, der fraviger de normalt gældende regler, nemlig i det omfang, hvori kirkeministeren er bemyndiget til at fastsætte regler, jfr. lovforslagets § 3, stk. 2.

Lovforslaget har som overordnet målsætning først og fremmest at søge det lokale selvstyre styrket. Eventuelle forsøgsordninger søges iværksat provstivis, det vil sige inden for samme ligningsområde. Det er tanken højest at udpege ét provsti i hvert stift, altså højest 10 »friprovstier«, svarende til ca. 10 pct. af alle landets provstier.

Udgangspunktet ved indkaldelse af frisognsprojekter vil være, at der ikke på forhånd sættes generelle begrænsninger vedrørende projekternes art og omfang, idet dette kunne virke som en hindring for udfoldelsen af den kreativitet og idérigdom, som det er tanken at åbne for. Men hvert enkelt frisognsprojekt skal på forhånd godkendes af kirkeministeren, før forsøgsordningen kan iværksættes.

Efter forsøgsperiodens udløb vil det i samråd med de berørte kirkelige myndigheder blive taget op til overvejelse, om frisognsforløbene giver anledning til forslag om generelle regelændringer.

Lovforslaget indebærer ikke økonomiske konsekvenser for staten eller kommunerne. Med hensyn til konsekvenserne for den kirkelige ligning bemærkes, at der ved godkendelsen af de enkelte frisognsprojekter vil blive lagt vægt på, at de er udgiftsneutrale, således at der alene er tale om omprioriteringer på vedkommende menighedsråds budgetter, ikke om nye udgiftskrævende foranstaltninger.

II

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser.

Til § 1.

Det er fundet rimeligt at fastsætte en 4-årig forsøgsperiode ligesom for frikommuneforsøgene. Næste ordinære valg til menighedsråd finder sted i november 1988, således at der også gives de til den tid nyvalgte menighedsråd mulighed for at fremlægge frisognsprojekter.

Til § 2.

Såfremt lovforslaget vedtages, vil der snarest derefter blive indkaldt ansøgninger fra menighedsrådene om at opnå status som frisogn. Som nævnt i de almindelige bemærkninger vil man søge at samle frisognene provstivis, således at frisognene i forskellige egne af landet gruppevis kommer til at ligge i samme ligningsområde. På den måde vil der i realiteten også blive tale om friprovstier, og der regnes med højest et friprovsti i hvert af landets 10 stifter.

Bestemmelsen i stk. 2 svarer til lov nr. 202 af 22. maj 1985 om frikommuner § 8, stk. 1.

Til § 3.

De bestemmelser i lov om valg til menighedsråd, der ifølge forslagens § 3, stk. 1, nr. 1) undtages fra forsøgsordninger, er de almindelige regler om

valgret og valgbarhed (§§ 1–4), reglerne om skriftlig og hemmelig afstemning (§ 19), reglen om at valget opgøres som et forholdstalsvalg (§ 20, stk. 1) samt reglerne om fastsættelse af ekstraordinære valg og om kommunalbestyrelsens bistand i forbindelse med valghandlingen (§§ 33–34).

Fra forsøgsmulighederne i lov om menighedsråd, jfr. forslaget § 3, stk. 1, nr. 2), undtages bestemmelsen om valgmenigheders ret til repræsentation i menighedsrådet (§ 4), reglen om at biskoppen kan beramme visitats (§ 10, stk. 5), reglen om at den endelige behandling af de kirkelige kassers årlige overslag og regnskab sker i offentlige møder (§ 11, 1. punktum), de grundlæggende regler om rådernes mødeprocedure, herunder inhabilitetsregler (§§ 12–14 og 16), reglerne om kompetenceforholdet mellem præster og menighedsråd (§§ 29–31) samt tilsyns- og ansvarsreglerne i §§ 36–37.

Bestemmelserne i §§ 8–11 i lov om kirkers brug, sognebåndsløsning m.m., jfr. forslaget § 3, stk. 1,

nr. 3), er foreslået opretholdt i det tidligere i indeværende folketingsår fremsatte forslag til lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker. Som baggrund for de videre overvejelser af eventuelle ændringer af reglerne om sognebåndsløsning kan det være hensigtsmæssigt at undersøge, om nogle frisogne eventuelt ønsker at fremkomme med forsøgsprojekter vedrørende sognebåndsløsning.

Bestemmelsen i stk. 2 tilsigter at understrege, at allerede eksisterende bemyndigelsesbestemmelser i den gældende kirkelige lovgivning vil kunne benyttes til at tillade særregler i frisogne, jfr. ovenfor under de almindelige bemærkninger.

Til §§ 4–7.

Bestemmelserne svarer til de retssikkerhedsgarantier, der er optaget i lovgivningen om frikommuner, jfr. lov nr. 202 af 22. maj 1985 om frikommuner § 7, stk. 1, § 8, stk. 2, § 9, stk. 1, § 10 og § 11.